

BELEIDSKADER

Sanering en opschaling, gebiedsfonds en participatie

Geconsolideerde versie

Vastgesteld door PS Provincie Groningen op 29 januari 2014, geëxpliciteerd door PS Provincie Groningen op 11 maart 2015.

De essentie op 1 A4

Beleidskader 1

- ✓ Besluiten om het saneren en opschalen van solitaire turbines alleen te regelen voor die eigenaren die wensen te saneren en opschalen.
- ✓ Het waar mogelijk toelaten van Opschalingsplekken in nieuwe parken regelen via een MWvoorMW regeling.
- ✓ Een actieve grondhouding innemen voor die plekken in eigendom van overheid/semi-overheid waarbij alle mogelijke instrumenten gebruikt kunnen worden, waaronder eventueel een gedoogplicht.

Beleidskader 2: Voor alle nieuwe projecten zal een saneringsfactor van 1:30 worden toegepast. Voor de oude turbine-eigenaar zal een ouderdomsafhankelijke deelnamefactor van maximaal 1:4 worden toegepast. GS worden gemandateerd om indien noodzakelijk maatwerk te verrichten.

Beleidskader 3: Bij alle nieuwe projecten dient de ontwikkelaar van een nieuw windpark privaatrechtelijk te regelen dat bestaande windrechten worden ingeleverd. Dit kan door daadwerkelijke sloop of via het verstrekken van een "sloopcontract", een privaatrechtelijke verzekering dat binnen een termijn van 20 jaar na oprichting wordt gesloopt.

Beleidskader 4: Voor alle nieuwe projecten zal een Parkfonds worden uitgewerkt. Naast een Profijtrekening zal besteding van het Parkfonds ten goede kunnen komen aan projecten op het gebied van Leefbaarheid, Duurzaamheid en Ecologie. Besteding zal in samenspraak met de omgeving vorm worden gegeven.

Beleidskader 5: Voor alle nieuwe projecten zal een Gebiedsgebonden bijdrage worden gevraagd aan de initiatiefnemer van een windpark ter grootte van €1050,-/MW/jaar, jaarlijks te indexeren. De Provincie vult in voorkomende gevallen aan uit bestaande budgetten.

Inhoud

De essentie op 1 A4	1
1 Inleiding	3
1.1 Provinciale Taakstelling wind op land.....	3
1.2 Saneren en Opschalen.....	4
1.3 Financiële Participatie en Gebiedsfonds	4
1.4 Toepassing nieuw beleid	5
2 Saneren en Opschalen.....	7
2.1 De saneringsopgave.....	7
2.2 Beleidsopties	7
2.3 Keuze saneringsstrategie	11
2.4 De sanerings- en deelname factor	12
2.5 Verwachting te behalen resultaat	13
2.6 Saneringstermijn.....	14
2.7 Opheffen van windrechten.....	14
3 Gebiedsfonds.....	16
3.1 Participatie door Fondsvorming.....	16
3.2 Parkfonds.....	17
3.3 Financiering	19
3.4 Opzet en beheer Parkfonds.....	20
4 Financiële participatie.....	22
4.1 Vormen van Financiële Participatie	22
4.2 Energieakkoord.....	22
5 Stappenplan.....	23

BIJLAGE: Uitvoeringskader Megawatt voor Megawatt in Groningen

1 Inleiding

Bij de totstandkoming van het POP 2009-2013 zijn twee moties ingediend waarin (ondermeer) gevraagd is om aanvullend beleid te maken voor het saneren van bestaande solitaire, kleinere windmolens. Daarnaast hebben Provinciale Staten bij de behandeling van de aanpassing van de Provinciale Omgevings Verordening (uitbreiding van de concentratiegebieden windenergie Delfzijl en Eemshaven) op 29 mei 2013 bij amendement Gedeputeerde Staten opgedragen om:

*"op korte termijn en uiterlijk bij de aanbidding van de statenvoordracht tot wijziging van de POV ten behoeve van de uitbreiding van de genoemde concentratiegebieden, een stappenplan voor te leggen aan Provinciale Staten waarin is opgenomen op welke wijze invulling zal worden gegeven aan de opdracht om zowel bij de uitbreiding van genoemde concentratiegebieden als bij nieuw op te richten windturbineparken te bewerkstelligen dat **financiële participatie** van (groepen) omwonenden/particulieren tot de mogelijkheden behoort, dat er afspraken zijn gemaakt over de **sloop en opwaardering van bestaande windturbines** (repowering) en dat er in overleg met betrokken overheden, ontwikkelaars en eventuele andere organisaties een regeling is overeengekomen in de vorm van een **gebiedsfonds/gebiedsgebonden bijdrage** waaruit bijvoorbeeld collectieve voorzieningen kunnen worden gefinancierd en waarmee duurzaamheidsdoelstellingen kunnen worden gerealiseerd, als zijnde maatregelen die de leefbaarheid in het betreffende gebied verbeteren."*

Voorliggend beleidskader is een uitwerking van deze opdracht. Dit kader gaat in op de aspecten Participatie, Sanering en Gebiedsfonds.

Voor de betrokken gemeenten betekent de invulling van de concentratiegebieden voor windenergie in het Provinciaal Omgevingsplan dat zij een belangrijke bijdrage leveren aan de (inter)nationale ontwikkeling van duurzame energie. Dit brengt echter ook mee dat de deze gemeenten, in het bijzonder de direct omwonenden, te maken hebben met de negatieve effecten van windturbines, zoals de inbreuk op het landschap, geluidhinder en hinder van slagschaduw. Omwonenden vrezen voor de vermindering van leefbaarheid en indirect voor daling van de verkoopwaarde van woningen. Dit in een gebied dat onder druk staat van de gevolgen van bevolkingskrimp, gaswinning en de milieueffecten van (zware) industrie.

Overheden staan al lange tijd op het standpunt dat ook de bevolking, en in het bijzonder de direct omwonenden, profijt moet hebben van de turbines. Dit betekent dat een deel van de opbrengsten ten gunste zou moeten komen aan de (lokale) bevolking en maatschappelijke doeleinden. Het beoogde resultaat is het vergroten van het draagvlak voor de projecten en het vergroten van de leefbaarheid, waarbij de lusten en lasten evenrediger worden verdeeld.

1.1 Provinciale Taakstelling wind op land

Doelstelling van het Rijk is om in 2020 14% duurzame energie gerealiseerd te hebben. Voor windenergie op land betekent het concreet dat de provincies gezamenlijk een doelstelling hebben om in totaal 6000MW vermogen in 2020 opgesteld te hebben. De provinciale taakstelling van Groningen op haar beurt is het realiseren van 855.5MW. Om inzicht te krijgen in de mogelijkheden voor windenergie in de POP gebieden bij de taakstelling heeft een adviesbureau in opdracht van de Provincie verkennende studies uitgevoerd naar de ontwikkelingsgebieden (Pondera, maart 2013). Door uitvoering te geven aan de afgesproken doelstelling, worden alle reeds direct bij het Rijk aangevraagde Rijk coördinatie regelingen voor windenergie buiten de zoekgebieden, door het Rijk tegengehouden.

De opgave voor sanering en participatie wordt in het licht van deze taakstelling uitgevoerd.

1.2 Saneren en Opschalen

Bij saneren en opschalen in de Provincie Groningen gaat het om het slopen van bestaande solitaire windturbines en windclusters, het opheffen van de planologische windrechten en het opschalen van de molenrechten bij realisatie van nieuwe windturbines binnen de zoekgebieden voor windenergie.

In het POP zijn de ruimtelijke kaders geschetst voor windenergie. Uitgangspunt is dat vanuit het oogpunt van ruimtelijke kwaliteit gekozen is voor concentratie van grootschalige windenergie in drie gebieden en het vrijwaren van overige gebieden van windturbines. De nieuwe windparken kunnen alleen worden gerealiseerd binnen gebieden die daartoe in het POP zijn aangewezen. De primaire drijfveer voor het saneren van molens *buiten* de concentratie gebieden is gelegen in het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit in onze provincie. De drijfveer voor het saneren van solitaire molens *binnen* de concentratiegebieden moet bijdragen aan een optimale inrichting van nieuwe windparken in deze gebieden door het voorkomen van parkverlies en het realiseren van een hogere ruimtelijke kwaliteit.

In 2012 heeft het ministerie van I&M op verzoek van de provincies een rapport¹ opgesteld over saneren en opschalen. Een paar belangrijke conclusies:

- Er moet een bedrijfseconomische basis zijn om herstructurering van de grond te krijgen;
- Het bestaande wettelijk instrumentarium is in de meeste gevallen afdoende om herstructurering te faciliteren;
- De effecten van dwingende maatregelen zijn ofwel marginaal, ofwel dermate kostbaar dat zij de overheid geen mogelijkheid bieden om de herstructurering op een wezenlijk betere manier gestalte te geven;
- Er is een mix van planologische, privaat- en publiekrechtelijke instrumenten nodig in combinatie met een actieve overheidsregie.

Dit beleidskader is opgesteld in lijn met deze conclusies. Dit beleid is uitgewerkt in hoofdstuk 2.

1.3 Financiële Participatie en Gebiedsfonds

De provincie vindt dat lusten en lasten van windparken evenrediger moeten worden verdeeld. Daarom moeten verschillende vormen van participatie bevorderd worden. Onder participatie wordt verstaan de mogelijkheid van omwonenden om - al dan niet financieel - profijt te hebben van een windpark. Participatie door bedrijven valt niet onder de door de Provinciale Staten gehanteerde definitie.

In een rapport van Berenschot van juli 2011² zijn opties van participatie in een windpark beschreven.

- Profitregeling
- Financiële participatie gemeenschap
- Duurzaamheidsfonds
- Spin-off mogelijkheden

Duidelijk is dat het begrip participatie breed kan worden uitgelegd. Bijvoorbeeld door financiële participatie in een windpark waarbij burgers financieel rendement halen uit een windpark. Participatie kan ook de vorm hebben van investeringen in leefbaarheid en duurzaamheid rond een concentratiegebied of het verstrekken van goedkope stroom.

In de hoofdstukken 3 en 4 wordt het participatiebeleid uitgewerkt.

¹ Ecorys en Bureau Vijn, Wind: tussen wenselijkheid en haalbaarheid, 2012

² Berenschot, Achtergrond rapport Voorbeelden participatieopties windenergieprojecten, 2011

1.4 Toepassing nieuw beleid

Dit beleidskader is van toepassing op alle nieuwe windprojecten. Onderstaand overzicht geeft de stand van zaken weer voor alle windenergieprojecten in Groningen. Gekozen is voor een driedeling in windinitiatieven; bestaande parken/turbines, pijplijnprojecten en nieuwe projecten. Reden voor deze driedeling is dat vanwege de vergevorderde stadia van de pijplijnprojecten het niet meer opportuun is om hierbij nieuwe aanvullende eisen te stellen, danwel dat de Provincie geen bevoegd gezag is (windpark N33).

Het beleid wordt in ieder geval toegepast op de nieuwe projecten, ruim een derde van het totale vermogen in 2020. De gemeente Delfzijl heeft reeds in 2010 overleg gevoerd met ontwikkelaars/exploitanten over het project Windpark Delfzijl uitbreiding Zuid en een bijdrage aan een parkfonds. Ofschoon dit project in onderstaand overzicht als een pijplijnproject is aangemerkt, dient de bijdrage aan het parkfonds daarom ook aan de condities te voldoen die in het beleidskader zijn opgenomen. Ook indien bestaande windturbines binnen de concentratiegebieden worden vervangen, zullen wij de betreffende ontwikkelaar(s) vragen om een bijdrage te leveren aan het parkfonds.

De aantallen in de kolom "bestaand" geeft de huidige stand van zaken met uitzondering van de regel "solitair". Hier staat de verwachting van het totaal aan opgesteld vermogen van alle solitaire turbines bij elkaar.

De kolommen "pijplijn" en "nieuw" geven een weergave van de gemiddelden uit de verkenningsstudies van Pondera, aangevuld met schattingen. De beide kolommen geven dus een verwachting aan waarvan de realisatie afhankelijk is van het verdere proces.

MW IN 2020	bestaand	pijplijn	nieuw	
solitair	11			
Eemshaven binnenterrein	276,3	6	12	
Eemshaven zuidoosthoek			24	
Eemshaven natuurgebied N46			12	
Eemshaven extra 3e rij			27	
Eemshaven extra 4e rij			33	
Eemshaven glastuinbouw/heli/aanvieg			33	
Eemshaven Testveld			60	
Delfzijl Zuid	75			
Delfzijl Zuid uitbreiding		48		
Delfzijl Geefsweer			60	
Delfzijl Midden (Oosterhorn)			87	
Delfzijl Noord (Schermdijk)		60		
N33		100		
	362,3	214	348	924,3
* uitgaande van gemiddelde aantallen percentages afgerond	Taakstelling			855,5
	39%	23%	38%	100%

Tabel 1: stand van zaken projecten eind 2013

Zoals uit de tabel valt op te maken, kan in totaal 924.3MW aan opgesteld vermogen realiseerbaar zijn, een overmaat aan capaciteit van ruim 70MW. Reden voor deze driedeling is dat vanwege de vergevorderde stadia van de Pijplijnprojecten het niet meer opportuun is om hierbij aanvullende eisen te stellen. Voor windparken die onder de Rijkscoördinatieprocedure vallen, vragen we het Rijk om het Beleidskader toe te passen.

2 Saneren en Opschalen

2.1 De saneringsopgave

In onderstaande tabel staat een samenvattend overzicht van de bestaande solitaire turbines en kleine lijnopstellingen. De locaties zijn aangegeven op de kaart op de volgende pagina.

Type	Bouwjaar	aantal	Vermogen (MW)
Lagerwei	1982	1	0,015
Lagerwei	1988 - 1995	49	0,075/0,08
Bonus 33	2004	1	0,3
Bonus	1995	1	0,5
Divers	1995 - 2003	18	0,6
VestasV47	2000 - 2003	4	0,66
Vestas V52	2002 - 2012	10	0,85
EWT 900/54		1	0,9
Siemens	2005	1	1,3
		86	29

Tabel 2: samenvattend overzicht solitaire turbines en kleine lijnopstellingen eind 2013

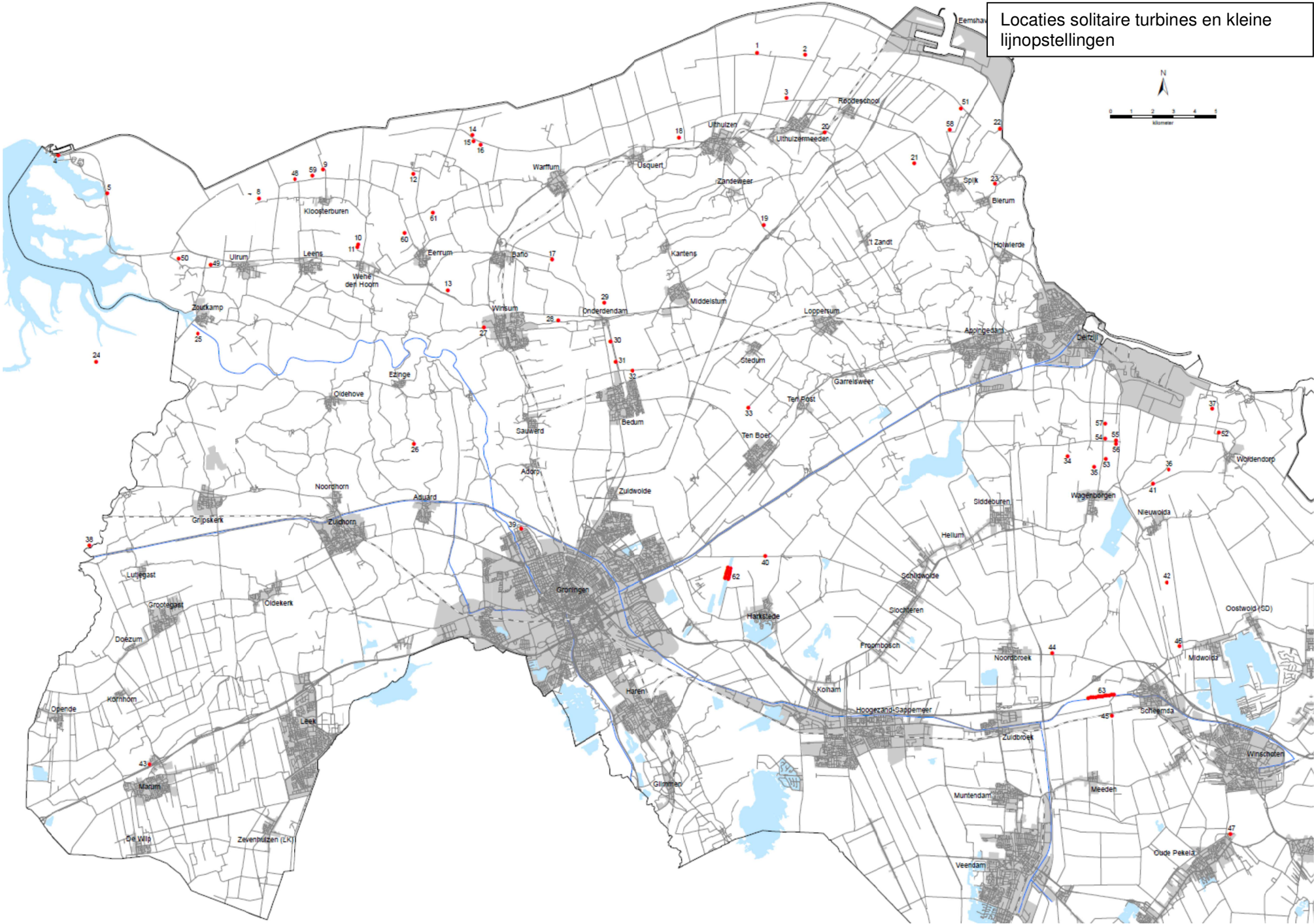
In totaal zijn 86 molens opgesteld, dan wel vergund met een totaal vermogen van ongeveer 29 MW. Daarvan hebben vijf molens een lagere masthoogte dan 15 meter. Deze turbines vallen niet onder de beleidsregel omdat deze turbines (mits passend in bestemmingsplannen) ook buiten de windgebieden mogen worden opgericht. Daarnaast zijn er al afspraken gemaakt voor de 12 turbines van elk 80 kW in het gebied Meerstad.

Daarmee ligt de saneringsopgave, na aftrek van de ontwikkeling in Meerstad en de molens <15 meter **op 69 turbines, samen goed voor 27MW.**

2.2 Beleidsopties

Het saneren van turbines die nog niet aan het einde van hun levensduur zijn, is een kostbare aangelegenheid. Een deel van de eigenaren profiteert nog van subsidie. Veel Lagerwey turbines zijn bijvoorbeeld in 2005 nog volledig gereviseerd met behulp van subsidie (het zogenaamde opMEPpen). Verschillende moleneigenaren hebben tamelijk recent (sinds 2008) de bestaande turbine vervangen door een nieuwe en daar nieuwe SDE-subsidie voor gekregen. Diverse eigenaren werken aan vervanging van de bestaande turbine op de eigen locatie. Verdere opschaling van solitaire turbines en kleine windclusters is niet meer mogelijk met uitzondering van de lijnopstelling van 30 meter molens bij Scheemda die volgens de Provinciale Omgevingsverordening nog opgeschaald mag worden naar 40 meter. Enkele partijen beschikken nog over een bouwvergunning voor een solitaire turbine. Er zouden dus nog nieuwe turbines geplaatst kunnen worden. Voor de langere termijn is ook aandacht nodig voor het intrekken van deze ongebruikte vergunningen.

Locaties solitaire turbines en kleine lijnopstellingen

Verwacht mag worden dat deze turbines niet allemaal op korte termijn gesaneerd kunnen worden. Het is van belang dat zowel de initiatiefnemers van de nieuwe windparken als de eigenaren van de solitaire windturbines meegaan in het voorgestelde beleid. Aan de ene kant is instrumentarium nodig om het saneren van de bestaande turbines af te dwingen. Aan de andere kant is instrumentarium nodig om - indien de eigenaar van de solitaire turbines dat wenst - opschaling te verplichten op de POP locaties. Het instrumentarium varieert van faciliteren van saneren en opschalen op vrijwillige basis, het stellen van randvoorwaarden bij ruimtelijke plannen voor windparken tot onteigenen/afkoop. Er is inzet van privaatrechtelijke instrumenten nodig om de sloop contractueel vast te leggen. Nadeel van vrijwilligheid is een grote mate van vrijblijvendheid en grotere risico's dat de saneringsdoelstelling niet wordt gehaald.

Het opleggen van eisen voor sanering en opschaling voor ontwikkelaars van nieuwe parken kan leiden tot vertraging in de realisering van de provinciale taakstelling voor windenergie doordat ontwikkelaars met een nieuwe partij het windpark moeten ontwikkelen en eventueel exploiteren. Ook betekent het opkopen van windrechten en indien nodig ruimte bieden aan mede ontwikkelaars, minder rendement voor de hoofdontwikkelaar.

Er zijn verschillende opties om saneren en opschalen te regelen. Hierna worden de belangrijkste genoemd.

Niets Doen

Windturbines leveren groene stroom. Hoeveel stroom is afhankelijk van het type molen, maar ook van de windsnelheid ter plekke. De rentabiliteit van de solitaire turbines wordt bepaald aan de hand van enkele belangrijke parameters zoals de stroomproductie, de onderhoudskosten en de inkomsten (stroomprijs en eventuele subsidie). Een deel van de 69 turbines staan in een gebied waar het minder waait dan bijvoorbeeld langs de Waddenkust. Met uitzondering van de lijnopstelling bij Scheemda is er op grond van de Provinciale Omgevingsverordening geen mogelijkheid om op te schalen. De bestaande turbines mogen wel vervangen worden. De variant "Niets Doen" betekent dat op termijn het voor sommige turbines (geschat wordt een kwart van het aantal) niet meer rendabel zal zijn om door te draaien omdat de kosten niet meer opwegen tegen de inkomsten. Sommige eigenaren zullen besluiten om niet meer te reviseren. Op termijn zal een deel van de huidige turbines vanzelf stil komen te staan. Het is de vraag of ze uit het landschap verdwijnen.

Daarnaast zullen naar alle waarschijnlijkheid bij nieuwe windparken in een autonome situatie, vanwege parkverlies, verfraaiing van het landschap ter plekke (een goede ruimtelijke ordening) of gebruik van de bestaande fundering, de solitaire turbines in en nabij dat park op termijn worden gesloopt.

(Minnelijke) onteigening

De meest rigide vorm is onteigening en weg bestemmen van de turbines. Van belang is dat een onteigeningstitel nodig is en dat daarbij sprake moet zijn van een algemeen belang waarop onteigend kan worden. Groot voordeel hierbij is dat er een maximale sturing is ten aanzien van sanering. De inzet van dit instrument gaat echter ook gepaard met veel juridische inzet en maatschappelijke onrust en brengt hoge kosten met zich mee.

Naast de inkomensschade (toekomstige inkomstenderving) dienen ook de vermogensschade (waarde van de turbine in een bepaald jaar) en de bijkomende kosten te worden vergoed. Afhankelijk van de financiële constructie (BV, CV, eenmanszaak, privé) dient ook de belastingschade te worden gecompenseerd. De kosten voor het onteigenen en weg bestemmen van de huidige opstand ligt daarmee op enkele tientallen miljoenen.

Handhaving op certificering

Windturbines worden uit oogpunt van veiligheid gecertificeerd. Nieuwe turbines ontvangen een certificaat voor 20 jaar. Handhaving van de houdbaarheid van de certificaten kan een aanleiding zijn om sanering af te dwingen. In de praktijk worden turbines echter regelmatig gecontroleerd, gereviseerd en kan de certificering verlengd worden. In 2005 heeft dankzij overheidssubsidie een revisieronde plaatsgevonden bij veel turbines (opMEPPen). Tevens kunnen veel turbines momenteel nog vervangen worden door nieuwe turbines. Een deel van de eigenaren werkt daar ook al aan. Ook voor de kleinere (Lagerwey) turbines is vervanging nog steeds mogelijk, dankzij de komst van bijvoorbeeld kleinschalige Aziatische turbines. De verwachting is daarom dat handhaving op certificering 'an sich' geen middel is om sanering te kunnen afdwingen. Ook leidt het handhaven op certificering niet tot het verwijderen van planologische windrechten op een locatie. Met andere woorden, een turbine-eigenaar zou te allen tijde opnieuw een turbine op de locatie mogen exploiteren.

Verleidingstactiek

Elk initiatief voor een windpark dient in een inpassingsplan of bestemmingsplan te worden verankerd. Zowel gemeente als ook provincie kunnen dus voorwaarden stellen aan initiatiefnemers. Afspraken kunnen vastgelegd worden in een privaatrechtelijke overeenkomst tussen de nieuwe ontwikkelaar en de solitaire turbine-eigenaar. Gemeenten en provincie kunnen in een eisenpakket voorwaarden stellen voordat een initiatief planologisch wordt doorlopen. Voorwaarde voor het accepteren van een aanvraag voor aanpassing van een bestemmingsplan of inpassingplan is dat dat plan moet voldoen aan een eisenpakket. Het is van belang dat de overheden gezamenlijk deze strategie hanteren.

MW voor MW regeling

Naar analogie van Ruimte voor Ruimte (of Rood voor Rood) regelingen van provincies zoals Noord-Brabant en Drenthe, kan sanering van oude turbines worden vastgelegd. Dit door een regeling vast te stellen die er kort gezegd op neerkomt dat een overheid pas meewerkt aan een bouwplan indien de initiatiefnemer kan aantonen dat elders in de provincie wordt gesloopt. Concreet betekent dit dat pas begonnen wordt met de procedure tot wijziging van een bestemming als voldaan is aan de voorwaarden uit de beleidsregel.

Aanbesteding / Gunning

Bij initiatieven waarin de overheid direct dan wel indirect grondposities heeft, kunnen via de voorwaarden waaronder turbine-ontwikkelaars opstalrecht kunnen krijgen ook voorwaarden worden gesteld ten aanzien van sanering. Momenteel wordt in het kader van het N33 project onderzocht of het slibdepot (provinciaal eigendom) kan worden gebruikt als saneringslocatie. Dit soort locaties dienen dan te worden aanbesteed.

Experiment op grond van de Crisis- en herstelwet

De provincie heeft een aanvraag bij het Rijk ingediend om te mogen experimenteren op grond van de Crisis- en herstelwet. Gevraagd is om tijdelijke vergunningen te mogen verlenen en voorwaardelijke bestemmingen te leggen voor een periode van 25 jaar. Ook is gevraagd om aanpassing van artikel 6.24 Wet ruimtelijke ordening op grond waarvan met initiatiefnemers kan worden gecontracteerd over financiële bijdragen aan andere dan ruimtelijke ontwikkelingen (gebiedsfonds en sanering solitaire molens), zonder dat daarvoor (voorlopig) beleid is opgenomen in het POP. Ervaring leert dat tijdelijke experimentaanvragen, na positieve evaluatie, in de Omgevingswet worden verankerd. Dergelijke regelgeving, mocht de aanvraag worden gehonoreerd, borgt toekomstige sanerings- en opschalingsopgaven.

2.3 Keuze saneringsstrategie

In de afgelopen periode is breed overleg gevoerd met diverse solitaire turbinehouders. Daarnaast zijn informele gesprekken gevoerd met enkele potentiële ontwikkelaars en Groningen Seaports. Uit deze gesprekken bleek dat de solitaire turbine-eigenaren sterk verdeeld zijn, enkelen willen graag duidelijk beleid van de provincie over deelname in nieuwe parken en anderen wensen onder geen voorwaarde mee te werken aan sanering van hun bestaande turbines. Sommige huidige turbines staan in een goed windrijk gebied en zijn daarmee, ook zonder subsidie, rendabel. Ook zijn sommige turbines onderdeel van de duurzaamheidsdoelstellingen van bepaalde bedrijven. Tenslotte hechten sommige turbine-eigenaren veel waarde aan de eigen turbine (zicht, direct eigendom, controle). Het is dus bekend dat sommige turbine-eigenaren niet meewerken aan sanering van de eigen turbine. Met name de eigenaren van kleine lagerwey molens voelen wel voor saneren en opschaling op een andere plek. De potentiële ontwikkelaars aan de andere kant staan kritisch tegenover de plannen van sanering en opschaling. Een belangrijke voorwaarde voor hen is dat de businesscases van de desbetreffende parken niet in het geding mogen komen. Tenslotte zijn de plannen voor sanering en opschaling, gebiedsfonds en participatie gepresenteerd aan de gemeenteraden van Delfzijl en Eemshaven. Gemeenteraden geven aan dat sanering van oude molens, met name die buiten de gemeentegrenzen niet tot hun hoofdtaken wordt gerekend.

Het gehele speelveld overziend kiezen we er dan ook voor om in beginsel sanering in de provincie Groningen minnelijk te regelen door opschaling in nieuwe parken alleen voor de solitaire turbine-eigenaren die mee wensen te doen, te faciliteren. Via een onderhandelingsstrategie zullen de solitaire turbinehouders die mee willen in de saneringstaakstelling, via sterke regie van de provincie in de nieuwe projecten worden meegenomen. Daarbij zal een op maat gesneden saneringsfactor worden bepaald die geldend is voor alle nieuwe parken. We zullen daarvoor alle tot ons beschikking zijnde en komende middelen gebruiken om het proces te ondersteunen. Waar mogelijk zullen we een MWvoorMW regeling bevorderen.

Op grond van deze, met name financieel-economische redenen, wordt er dus voor gekozen om niet alle oude turbines te saneren. Deze keuze wordt ook bepaald door de wens en noodzaak om de hoofddoelstelling, te weten de realisatie van 855.5MW aan opgesteld vermogen in 2020, niet in gevaar te laten komen.

Om de hoofddoelstelling, realisatie van 855.5MW niet in het geding te laten komen, wordt bovendien de tijdspanne hiervoor beperkt tot aan het zomerreces van 2014

Beleidskader 1

- ✓ Besluiten om het saneren en opschalen van solitaire turbines alleen te regelen voor die eigenaren die wensen te saneren en opschalen.
- ✓ Het waar mogelijk toelaten van Opschalingsplekken in nieuwe parken regelen via een MWvoorMW regeling.
- ✓ Een actieve grondhouding innemen voor die plekken in eigendom van overheid/semi-overheid waarbij alle mogelijke instrumenten gebruikt kunnen worden, waaronder eventueel een gedoogplicht.

2.4 De sanerings- en deelname factor

Saneren en opschalen in andere provincies

In de *provincie Fryslân* is nieuw beleid in ontwikkeling voor sanering. In de ontwerp-structuurvisie Wind geeft de provincie alleen medewerking aan projecten als er bestaande windmolens gesaneerd worden. Als norm voor de sanering stelt Fryslân dat voor elke 4 MW die gebouwd wordt er 1 MW moet worden afgebroken. De provincie wil dit in de verordening verankeren. Uit oogpunt van bedrijfseconomische haalbaarheid en mogelijkheden voor participatie kan van de gestelde norm worden afgeweken. De provincie Fryslân werkt aan de ontwikkeling van een Windbank, die zorg moet dragen voor een flexibele en economisch aantrekkelijk conversie van 'oud naar nieuw.

In *Noord-Holland* is recentelijk het windbeleid aangescherpt. In dat kader is vastgesteld dat in de Wieringermeer sanering van bestaande turbines integraal deel uitmaakt van de ontwikkeling van Windparken in de Wieringermeer. Partijen die buiten de Wieringermeer nieuw willen bouwen moeten een evenredig aantal MW's saneren (1 op 1). Effectief betekent dit beleid dat sanering van oude turbines buiten de Wieringermeer in de praktijk niet plaats zal vinden.

In de beleidsregel windmolens 2008 van de *provincie Flevoland* werd uitgegaan van het saneren van een equivalent oude turbines bij nieuwbouw. Het equivalent werd bepaald aan de hand van opbrengst in kWh en euro's. Dit beleid leidde feitelijk tot een stop op de ontwikkeling van windenergie in de provincie Flevoland. De provincie is daarom nieuw beleid aan het ontwikkelen in samenspraak met de markt. De markt is gevraagd om een bedrijfseconomisch haalbare conversie uit te werken. Marktpartijen achten een factor van minimaal 2,5 – 3 x de productie in kWh van de te saneren turbines bedrijfseconomisch haalbaar, dit is echter exclusief maatschappelijke participatie. Tegelijkertijd is de provincie bezig met het ontwikkelen van randvoorwaarden betreffende participatie en vergoedingen. In de praktijk zal de factor daarom naar verwachting hoger uitkomen.

De Groningse sanerings- en deelnamefactor

De Provincie heeft een taakstelling om 855.5 MW aan opgesteld vermogen te realiseren binnen de drie aangewezen concentratiegebieden Eemshaven, Delfzijl en N33. De nevendoelelstelling is de sanering van bestaande turbines en clusters buiten de aangewezen concentratiegebieden. Er wordt in deze beleidsnotitie gekozen om deze nevendoelelstelling te koppelen aan de opgave voor de realisatie van nieuwe windparken. We kiezen ervoor deze nevendoelelstelling te beperken tot die solitaire turbine-eigenaren die mee wensen te doen in de sanering en opschalingsmogelijkheden.

Daarom wordt een op maat gesneden **saneringsfactor** voorgesteld. Gelet op voornoemde nevendoelelstelling van het provinciale windenergiebeleid (het saneren van solitaire turbines buiten de concentratiegebieden) en de koppeling daarvan aan de opgave voor de realisatie van nieuwe windparken, heeft deze saneringsfactor betrekking op het saneren van solitaire turbines buiten de concentratiegebieden. De saneringsfactor wordt berekend door het op te stellen vermogen in de nieuwe parken te delen door het vermogen van de solitaire turbines dat naar verwachting gesaneerd kan worden. Omdat het opgesteld vermogen van de nieuwe parken nog niet vaststaat, wordt een saneringsfactor van 1:30 aangehouden. Dit betekent dat elk nieuw windpark in de Provincie Groningen (zie tabel 1) een evenredig deel van 1/30 maal het op te stellen nieuw vermogen moet saneren. Concreet betekent het bijvoorbeeld dat het project Geefswear (60 MW te verwachten op te stellen vermogen) in totaal 2 MW aan "saneringsturbines" mee moet nemen in de ontwikkeling. Daarnaast wordt ruimte geboden om van deze factor af te wijken wanneer er in de praktijk reden voor is. Te consequent doortrekken van deze factor kan bijvoorbeeld betekenen dat de laatste parken geen concrete mogelijkheden zullen hebben om oude turbines te saneren vanwege het simpele feit dat de turbines al (privaatrechtelijk) gesaneerd zijn. Maar ook zal maatwerk mogelijk moeten zijn indien oude turbines voor meer dan economisch haalbaar moeten worden afgekocht en

de aankoop het niet meer mogelijk maakt dat er een gezonde business case voor de ontwikkelaars ontstaat.

De saneringsfactor is geredeneerd vanuit de ontwikkelaars van de nieuwe parken. Er dient ook een **deelnamefactor** te worden vastgesteld, in het geval dat een molenaar niet alleen zijn bestaande turbines wil slopen via uitkoop, maar zelf mee wil doen in het nieuwe windpark. De vraag is wanneer het bedrijfseconomisch aantrekkelijk is voor deze eigenaren om te saneren. Het bureau Ecorys³ schat in dat de conversie van oud naar nieuw gefinancierd kan worden als voor iedere MW oud er 4 MW nieuw terugkomt. De door Ecorys berekende factor is een globale indicatie. De factor waaronder sanering en opschaling voor de solitaire turbine-eigenaren bedrijfseconomisch haalbaar wordt, zal per situatie verschillend zijn. Het saneren van een oude, volledig afgeschreven Lagerwey molen is gemakkelijker dan sanering van een relatief jonge Vestas van 850 kW. Ook de sanerings- en opschalingslocaties zijn bepalend. Een deel van de te saneren turbines staat bijvoorbeeld in gebieden met een zeer gunstig windklimaat (Waddenkust). Andere turbines staan op ongunstige locaties met veel windhinder. Een belangrijk deel van de concentratiegebieden voor windenergie ligt ook in windrijke regio's maar daar kan wel sprake zijn van opbrengstverliezen binnen parkopstellingen.

Vanuit de gesprekken met de verschillende partijen is duidelijk geworden dat de ouderdom van de in te zetten turbines sterk bepalend is voor de deelname. Voor het inzetten van een kleine Lagerwey turbine, voldoet de deelnamefactor van 1:4. Deze deelnamefactor zou echter onevenredig zijn ten opzichte van bijvoorbeeld een relatief jonge Vestas turbine. Daarom zal een ouderdomsafhankelijke deelnamefactor van maximaal 1:4 gaan gelden. Per project kan maatwerk worden verricht.

De medewerking van de oude turbine-eigenaar bij de realisatie van de beleidsdoelstelling voor saneren en opschalen kan op verschillende manieren worden bereikt:

- Opkoop windrechten oude molenaar. Een ontwikkelaar van een windpark kan voldoen aan de eisen door de windrechten van een oude molenaar aan te kopen. De oude turbine wordt gekocht door de ontwikkelaar die vervolgens de turbines kan saneren of privaatrechtelijk regelen dat de molen wordt gesloopt.
- Openstellen deel van het park voor deelname oude moleneigenaar.
- Samenwerking tussen nieuw parkontwikkelaar en de oude turbine-eigenaar door samen een nieuw park te ontwikkelen en (laten) exploiteren.

Beleidskader 2: Voor alle nieuwe projecten zal een saneringsfactor van 1:30 worden toegepast. Voor de oude turbine-eigenaar zal een ouderdomsafhankelijke deelnamefactor van maximaal 1:4 worden toegepast. GS worden gemandateerd om indien noodzakelijk maatwerk te verrichten.

2.5 Verwachting te behalen resultaat

Uit de gesprekken die gevoerd zijn is af te leiden dat met name drie partijen geïnteresseerd zijn in sanering en opschaling van de turbines. Het betreffen partijen die gezamenlijk een kleine veertig turbines willen inleveren. Door de komende periode volledig op die partijen te concentreren, kan een maximaal rendement worden behaald.

³ Ecorys en bureau Vijn: conceptrapport sanering wind, 2012.

2.6 Saneringstermijn

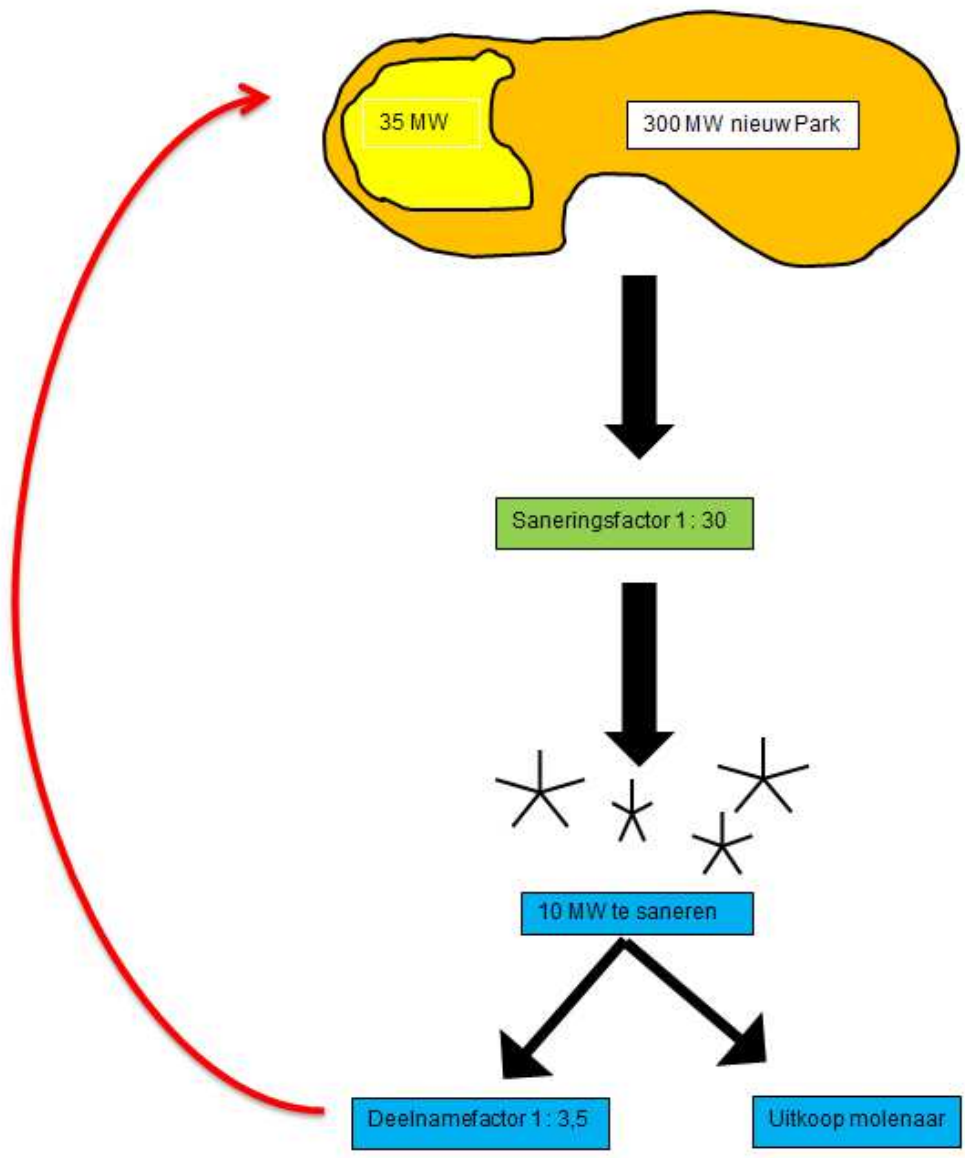
De saneringstermijn is de termijn waarbinnen turbines gesaneerd moeten worden. Binnen deze termijn mag de turbine doordraaien ook nadat de nieuwe is gerealiseerd. De saneringstermijn zal vanwege kapitaalvernietiging en dus kostenbeheersing in ieder geval niet korter zijn dan de termijn waarvoor SDE of MEP subsidie is verkregen. De sanering kan gefaseerd worden uitgevoerd, zodat de kosten van de sanering gedekt kunnen worden uit een wat langere exploitatietermijn van te saneren molens. In alle gevallen dient een privaatrechtelijke overeenkomst te worden opgesteld waardoor sloop van de oude molen is verzekerd. In deze overeenkomst zal in eerste instantie uitgegaan worden van een technische levensduur van 20 jaar. Dit betekent dat een turbine die bijvoorbeeld sinds 2006 draait en deel uitmaakt van de saneringsopgave behorende bij een nieuw park dat in 2019 wordt opgericht, de molen na 2019 nog 7 jaar mag "dubbeldraaien".

Beleidskader 3: Bij alle nieuwe projecten dient de ontwikkelaar van een nieuw windpark privaatrechtelijk te regelen dat bestaande windrechten worden ingeleverd. Dit kan door daadwerkelijke sloop of via het verstrekken van een "sloopcontract", een privaatrechtelijke verzekering dat binnen een termijn van 20 jaar na oprichting wordt gesloopt.

2.7 Opheffen van windrechten

Voor het opheffen van bestaande windrechten is aanpassing van het bestemmingsplan nodig. Er worden daarvoor afspraken gemaakt met de betrokken gemeenten. Waar mogelijk zal ingezet worden op weg bestemmen van saneringslocaties binnen reguliere bestemmingsplanherzieningen, op basis van afgegeven sloopvergunningen of andere privaatrechtelijke overeenkomsten (sloopcontracten). De projectontwikkelaar van het nieuwe windpark dat de rechten heeft opgekocht dient privaatrechtelijke afspraken te maken met betreffende turbine-eigenaren over de sanering (opruimplicht).

Bovenstaand beleidskader schematisch weergegeven levert het volgende overzicht. Uitgaande van bijvoorbeeld 300MW aan totaal opgesteld vermogen in de nieuwe parken, zal in totaal 10MW aan windrechten moeten worden opgekocht. Dit kan door uitkoop of deelname. Uitgaande van 100% deelname, betekent het een ontwikkelruimte van 265MW voor de initiatiefnemer en 35MW voor de oude turbine-eigenaren gezamenlijk.

3 Gebiedsfonds

Met de doelstelling van realisatie van 855.5 MW vervult de provincie en de gemeenten een belangrijk deel van de (inter)nationale behoefte aan duurzame energie. Dit betekent echter wel dat de direct omwonenden mogelijk te maken hebben met de effecten van windturbines, zoals de inbreuk op het landschap, geluidhinder en hinder van slagschaduw. Omwonenden vrezen voor de vermindering van leefbaarheid en indirect voor daling van de verkoopwaarde van woningen. Dit in een gebied dat onder druk staat van de gevolgen van bevolkingskrimp, gaswinning en de milieueffecten van (zware) industrie.

3.1 Participatie door Fondsvorming

De kern van participatie is actieve betrokkenheid van belanghebbenden en andere geïnteresseerden. Deze actieve betrokkenheid kan leiden tot meer draagvlak voor windenergie. In een rapport van Berenschot van juli 2011⁴ zijn verschillende opties van participatie in een windpark beschreven. Duidelijk blijkt uit dit rapport dat het containerbegrip Participatie breed kan worden uitgelegd, variërend van financiële participatie tot maatschappelijke participatie, in de vorm van draagvlak.

- Profitregeling
 - 130 euro per jaar aan omwonenden Wieringermeer door NUON
 - Gas+elektra rekening door windpark NOP
 - Windunie: aanbieden windenergie tegen gereduceerd tarief
- Duurzaamheidsfonds
 - Keileroordfonds: betaling in fonds van €10.000,- door ECN (ongeveer €200,- per MW)
 - Friese dorpsmolens: exploitatie turbine door Friese gemeenschap -> deel winst naar projecten
 - Bijdrage NOP: ongeveer €600,- per MW
 - Denemarken Green Scheme: overheidssubsidie van ongeveer €25.000,- per turbine voor gebiedsprojecten
- Spin-off mogelijkheden
 - Werk met werk maken concreet project (zoals fietsroutes en landschapsontwikkeling)
 - Scholing in Kerkrade

Daarnaast geeft het rapport verschillende vormen van financiële participatie, deze worden in hoofdstuk 4 uitgelegd.

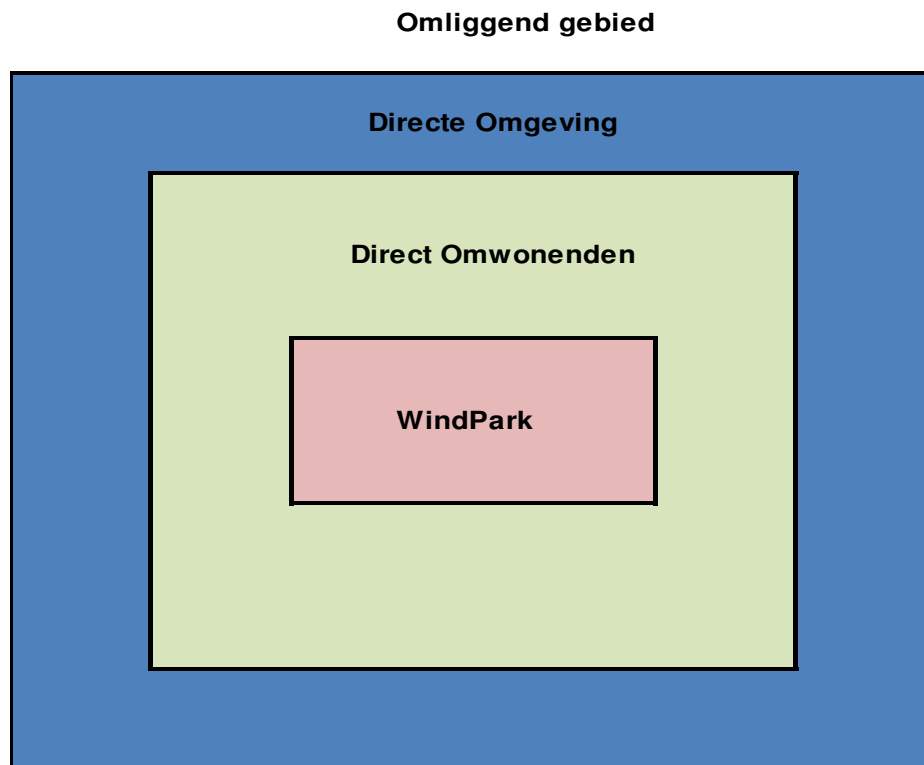
Ook dient vanzelfsprekend participatie in het (ruimtelijk) besluitvormingsproces niet vergeten te worden. Door hier in de voorfase, bij de ideeënvorming, aandacht aan te schenken, kan beter begrip worden gekweekt bij de omgeving.

Onderstaande figuur toont schematisch de verschillende zones rondom een toekomstig windpark. Vanuit elke businesscase van een windpark ontvangen de deelnemers binnen het windpark in de autonome situatie een financiële vergoeding via profijt, of deelname via participaties, aandelen of obligaties. Daarbij werd in het verleden vaak alleen een forse opstalvergoeding betaald (vuistregel van €15.000 euro per MW jaarlijks). Er is nu een positieve tendens waarneembaar waarbij niet alleen de grondeigenaar wordt betaald, maar ook de burens en andere belanghebbenden (vergoeding via opstand, bewoners, overdraai, uit productie genomen grond etc.). Voor de businesscase in totaal is de vergoeding vergelijkbaar met de oude vergoeding voor puur opstal, met dien verstande dat nu meer mensen profiteren dan alleen de eigenaar.

⁴ Berenschot, Achtergrond rapport Voorbeelden participatieopties windenergieprojecten, 2011

De zone rondom de windparken is de zone waarbinnen direct omwonenden belanghebbenden zijn bij het totstand komen van de parken. Hoe breed deze zone is, is van park tot park verschillend en hangt samen met omgevingsfactoren zoals zicht (bomen/schuren/bebouwing). Deze zone moet nog nader worden gedefinieerd.

De blauwe zone is de zone van dorpskernen en buurtschappen. Ook op dit niveau dienen de lusten en lasten van het park verdeeld te worden. Ook hierbij geldt dat de breedte van de zone varieert.

Model verdeling: Windpark, Direct Omwonenden, Directe Omgeving, Omliggend gebied

3.2 Parkfonds

De overheden staan op het standpunt dat ook de bevolking van de gemeente, en in het bijzonder de direct omwonenden, profijt moet hebben van de turbines. Dit betekent dat een deel van de opbrengsten ten gunste zouden moeten komen aan de (lokale) bevolking en maatschappelijke doeleinden. Het beoogde resultaat is het vergroten van het draagvlak voor de projecten en het vergroten van de leefbaarheid.

In de provincie Groningen zal een zogenaamd Parkfonds worden ingesteld. Uit dit fonds worden profijtregelingen en diverse specifieke projecten gefinancierd. Specifieke projecten zijn bijvoorbeeld projecten in het kader van leefbaarheid of kleinschalige duurzame projecten ten gunste van de (lokale) bevolking en maatschappelijke doeleinden (zone “Directe Omgeving” en “Omliggend gebied”).

Hierbij wordt benadrukt dat de omwonenden geen ontoelaatbare hinder gaan ondervinden. Bij alle parken zal vanzelfsprekend aan alle wettelijke milieunormen worden voldaan, zoals de maximale geluidsbelasting en slagschaduw.

Het Parkfonds kan niet voor algemene doeleinden worden gebruikt. Het beoogde resultaat is het vergroten van het draagvlak voor de projecten voor windparken en het bijdragen aan de leefbaarheid. Gedacht wordt aan de volgende thema's en voorbeelden (niet uitputtend):

Profijrtregeling

Vanuit het Parkfonds zal tenminste een profijrtregeling worden toegepast, bijvoorbeeld voor alle bewoners die binnen een straal van 1500 meter⁵ rondom de nieuwe turbines wonen, de zone van Direct Omwonenden in de afbeelding. Het betreft bijvoorbeeld omwonenden die niet medeontwikkelaar zijn van het park en/of geen inkomsten hebben via opstalrechten voor windturbines. Een vorm is (zie het park in de Noordoostpolder, Flevoland) dat (een deel van de) energierekening van bewoners in nog nader te definiëren ringen rondom het park wordt betaald uit de opbrengsten van het park.

Bij deze bepaling is maatwerk nodig omdat de hoogte van het profijt sterk afhankelijk is van specifieke plaatselijke geografische kenmerken, zoals vrij zicht op het park of juist afschermend zicht en de grootte van de turbine.

Leefbaarheid

Bij het thema Leefbaarheid kan het gaan om initiatieven zoals het ondersteunen van lokale (sport)verenigingen, dorpshuizen, buurtwerk, organiseren buurtfeesten, verenigingsgebouwen, en speelvoorzieningen. Ook kan de toeristische, recreatieve structuur worden versterkt door realisatie van voorzieningen zoals fiets- en wandelpaden en uitkijktorens. Ook kan het gaan om het onderhoud en instand houden van monumentale en/of openbare gebouwen.

Duurzaamheid

Bij dit thema kan aangehaakt worden bij bestaande initiatieven. Voor wat betreft energiebesparing in de bestaande bouw lopen op dit moment twee initiatieven:

- SLIM wonen met energie. Het consortium Energiezuinig Wonen Delfzijl is daar een goed voorbeeld van.
- De provincie beheert in kader van haar klimaatdoelstellingen een Duurzaamheidslening voor particulieren.

Daarnaast kan de oprichting van een lokale Energie Coöperatie ondersteund worden. Voordeel hiervan is dat de winsten van de energieopbrengst direct terugvloeien naar de inwoners van het gebied. Daarmee ontstaat draagvlak en wordt de energierekening van omwonenden lager. Voorbeeld waar dit wordt toegepast, zijn Veenstroom in de Veenkoloniën en Grunneger Power.

Er kan ook worden gedacht aan energiebesparing of vergroening van energieverbruik bijvoorbeeld door toepassing van zonnepanelen bij instellingen/dorpshuizen/scholen. Tenslotte kan gewerkt worden aan het realiseren van een regeling voor omwonenden voor het verduurzamen van de eigen woning door bijvoorbeeld zonnepanelen en warmtepompen

Ecologie

Een vierde thema kan worden gevonden in projecten voor natuur en landschap. De uitbreiding van de windparken bij de Eemshaven en Delfzijl is van invloed op de grootschalige openheid van het landschap. Hierdoor zullen omwonenden hun leefomgeving mogelijk op een minder positieve manier beleven. Ook zijn er door de plaatsing van windturbines mogelijk negatieve effecten voor vogels (rust- en foerageergebieden en gehinderde trekroutes). Om hierin tegemoet komen moet worden gezocht naar maatregelen die een blijvende positieve invloed hebben op het gebied. Hierbij kan worden gedacht aan

⁵ Actuele jurisprudentie neigt naar een zone van 1500 meter waarbinnen een belanghebbende volgens de Raad van State ontvankelijk is voor bezwaar

het verbeteren van natuur- en landschapskwaliteiten. Daarbij wordt in eerste instantie gekeken naar de directe omgeving van de ruimtelijke ingreep. Maar het is niet ondenkbaar dat als gevolg van de schaalgrootte en de externe werking van de ingreep, mitigatie op grotere afstand een beter eindresultaat oplevert. Bundeling van mitigatieverplichtingen heeft de voorkeur omdat dit leidt tot een compensatieopgave die ertoe doet. Bestedingen op het gebied van Ecologie zoals verwoord in dit thema, gaan verder dan de verplichte compensatie vanuit de wet-en regelgeving als gevolg van uitkomsten vanuit de MER/passende beoordeling. Hierbij zal aansluiting gezocht worden bij de voorziene uitwerking van het convenant 'Ecologie en Economie in balans' en de nog op te stellen natuur- en mitigatieplannen voor de verschillende windinitiatieven.

Overig

De regio Eemdelta heeft te maken met specifieke problemen zoals krimp en relatief hoge werkloosheidscijfers. Mogelijk kunnen de windparken tot een 'social investment' leiden, en op die manier de leefbaarheid direct versterken. Er worden forse investeringen gepleegd in de bouw van windparken. Verwacht wordt dat hiermee ook de regionale werkgelegenheid een impuls krijgt. Zo kan gestimuleerd worden dat , ontwikkelaars lokale bedrijven inzetten bij de bouw en onderhoud van windparken. Een park van 100 MW levert structureel ongeveer 10 fulltime banen op. Hierbij kan speciale aandacht worden gevraagd voor speciale sociale werkplekken (groenonderhoud, logistiek, onderhoud etc).

Daarnaast past onder deze paragraaf een eventuele inzet van een "Windexpert". Een professional die dorpsverenigingen in het proces kan ondersteunen. Deze zou kunnen worden ondergebracht bij de Vereniging Groninger Dorpen, zodat de professional geen link heeft met andere partijen die betrokken zijn bij de ontwikkeling van de windenergie.

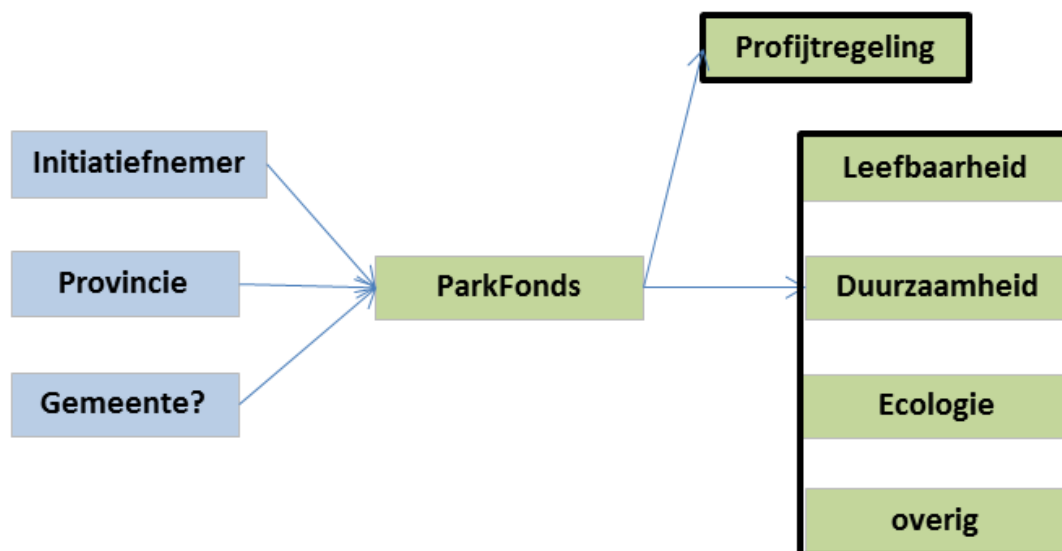
Beleidskader 4: Voor alle nieuwe projecten zal een Parkfonds worden uitgewerkt. Naast een Profijrtregeling zal besteding van het Parkfonds ten goede kunnen komen aan projecten op het gebied van Leefbaarheid, Duurzaamheid en Ecologie. Besteding zal in samenspraak met de omgeving vorm worden gegeven.

3.3 Financiering

Het vullen van een Parkfonds is een kostenpost voor de nieuwe windparken. Omdat de gebiedskenmerken per windparkproject sterk verschillen (aantallen bewoners rondom park, aantal kernen in de buurt etc.) wordt maatwerk verricht ten opzichte van de besteding. Voor de financiering van dit fonds zal elke initiatiefnemer een verplichte Gebiedsgebonden bijdrage leveren ter grootte van €1050,- (jaarlijks te indexeren) per opgesteld MW per jaar (analoog aan de beleidsregel in Flevoland). In voorkomende gevallen onderzoekt de provincie of cofinanciering uit bestaande budgetten mogelijk is. De bijdrage dient vanaf het eerste jaar van daadwerkelijke productie van het nieuwe windpark voldaan te worden.

Het fonds wordt nog robuuster wanneer betrokken gemeenten (Delfzijl en Eemsmond) ook bijdragen aan het Parkfonds. Het is aan de gemeenten om hierover te besluiten. Deze gelden zouden bijvoorbeeld gefinancierd kunnen worden uit (een deel van) de extra OZB-opbrengsten van de gemeente.

Beleidskader 5: Voor alle nieuwe projecten zal een Gebiedsgebonden bijdrage worden gevraagd aan de initiatiefnemer van een windpark ter grootte van €1050,-/MW/jaar, jaarlijks te indexeren. De Provincie vult in voorkomende gevallen aan uit bestaande budgetten.

3.4 Opzet en beheer Parkfonds

Het doel van het Parkfonds is extra financiën te genereren voor één of meerdere doelen die in paragraaf 3.2. worden genoemd. Voor een goed functioneren van een Parkfonds moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan:

- (1) Er is een sterk en betrokken bestuur
- (2) Er is een duidelijk doel
- (3) Er zijn voldoende middelen voorhanden

Het idee achter het Parkfonds is dat de deelnemers met hun bijdragen aan het fonds laten zien dat zij zich met het gebied of met het doel verbonden voelen. Het Parkfonds onderstreept dat het mooi houden van het gebied een zaak is van de overheid en bedrijfsleven samen.

Bij de opzet van een Parkfonds dient met een aantal zaken rekening te worden gehouden. Eén van de belangrijkste vragen is welke partijen er deelnemen in het bestuur. Idealiter dient dat een evenredige vertegenwoordiging te zijn van de partijen die bijdragen aan het verwezenlijken van de fondsdoelen. Het bestuur kan dus pas definitief worden samengesteld zodra er duidelijkheid bestaat over het fondsdoel. In het geval van een Parkfonds ligt het niet voor de hand om ontwikkelaars/private partijen een plek te geven in het bestuur. Uiteraard zijn zij wel een belangrijke gesprekspartner bij de totstandkoming van het uitvoeringsprogramma. Naast de bestuursleden dient het Parkfonds ondersteund te worden door adviserende leden, waaronder belangenorganisaties. Verder is

administratieve en secretariële ondersteuning nodig en dient er te worden nagedacht over communicatie.

Onderstaand een aantal zaken waar bij de uitwerking van het Parkfonds rekening mee moet worden gehouden:

- Een belangrijke taak van het fondsbestuur is het opstellen van criteria voor financiering en het stellen van de voorwaarden voor toekenning.
- Wie nemen deel in het fonds. Hebben, naast gemeenten, provincie, bewoners, verenigingen en belangenorganisaties, de ontwikkelaars hierin ook een positie? Deze partijen zullen waarschijnlijk samen een fondsbestuur vormen die het uitvoeringsprogramma opstelt.
- De fondsbeheerder is verantwoordelijk voor het beheer en besteding van de middelen. Hiervoor heeft het fonds een goede administratie nodig. Dit vereist capaciteit.
- Wat wordt de rechtsvorm, publiekrechtelijke (bijvoorbeeld een bestuurscommissie waarbij de gemeente zelf een fonds instelt) of privaatrechtelijke (vereniging, stichting, BV, NV). Meeste gebiedsfonds leggen accent op publiek/private samenwerking en actieve deelname vanuit de streek. Daarom kiezen zij meestal voor privaatrechtelijke vorm (meestal stichting).
- Inbedding in gemeentelijke of provinciale organisatie, aparte projectorganisatie, uitbesteden aan aparte uitvoeringsinstantie. Bij publiekrechtelijke vorm wellicht inbedding in provinciale organisatie, bij privaatrechtelijk voor een stichting.

4 Financiële participatie

Het derde onderdeel van de uitwerking is financiële participatie. Hierbij gaat het om de mogelijkheid van burgers om mee te investeren in een windpark en te profiteren van financieel rendement op deze investering. Financiële participatiemodellen worden doorgaans in twee vormen onderscheiden:

- participatie met risico en zeggenschap, waarbij de participant als het ware mede-eigenaar is van het windpark en dus meedeelt in de financiële risico's;
- participatie met weinig risico en geen of beperkte zeggenschap. Bij deze vorm van financiële participatie neemt de participant doorgaans deel in een bepaalde financieringsvorm waarbij het risico beperkt is, bijvoorbeeld door middel van aandelen of obligaties. Een voorbeeld is het Deense model waarbij initiatiefnemers verplicht zijn 20% van de aandelen in windmolenparken publiekelijk uit te geven, waarbij omwonenden voorrang hebben.

4.1 Vormen van Financiële Participatie

In het in het vorige hoofdstuk genoemde rapport, zijn al tal van verschillende vormen van financiële participatie benoemd:

- Obligatielening Burgervlotbrug, 8% jaarlijkse rente
- Deense Model: verplichting minimaal 20% van de aandelen omwonenden
- Aandelen Ener.coop: kopen "stukje" windmolen als min op elektriciteitsrekening
- Aandelen windpark NOP
- Beleggingsfonds MEEWIND: participatie €1000,-, rendement 7-10%, 20 jaar
- Leningen diverse windparken

Een voorbeeld hiervan is het initiatief Winddelen (www.windcentrale.nl) waar iedere inwoner van Nederland aan mee kan doen. Er kan ook gezocht worden naar een meer op de directe omgeving gerichte variant. Niettemin heeft deze optie het nadeel dat niet iedereen (financieel) in staat is om mee te doen of anderszins redenen heeft om niet mee te doen. Niet iedereen profiteert ervan en daarom kan deze vorm van participatie hooguit aanvullend werken.

4.2 Energieakkoord

In het onlangs gepresenteerde Energieakkoord staat beschreven dat een betere verdeling van lasten en lasten (compensatie en participatie) tussen ontwikkelaars en de omgeving essentieel is voor het vergroten van draagvlak. Bij windprojecten (meer dan 15 megawatt) wordt voorafgaand aan een project gezamenlijk met betrokken overheden een participatieplan opgesteld. Dit wordt verankerd in de Omgevingswet. Ontwikkelaars van windenergieprojecten committeren zich om bij windprojecten draagvlak te organiseren door het actief betrekken van de omgeving. Afhankelijk van de situatie kan dit bijvoorbeeld door te zorgen voor maatschappelijk rendement voor de omgeving. Een wet van die strekking functioneert in Denemarken. Tevens verankert het Rijk in de Omgevingswet dat de vergunningverlenende instantie lokale eisen kan stellen aan het organiseren van draagvlak, waar door alle projectontwikkelaars voor gezorgd dient te worden. Daarbij valt te denken aan aandelen, obligaties of andere vormen van mede-eigendom. Daarbij worden alle vormen van financiële bijdragen die de ontwikkelaar levert aan de omgeving integraal in ogenschouw genomen (waaronder landschapsfondsen) om stapeling te voorkomen. Beschreven staat dat de sector daartoe in 2013 in overleg met natuur- en milieuorganisaties en IPO/VNG een gedragscode ontwikkeld die voor vergunningverleners de basis vormt voor de genoemde eisen.

Bij elk windpark zal de initiatiefnemer worden gevraagd inzichtelijk te maken hoe gelegenheid wordt geboden voor omwonenden, met als voorbeeld het Deense Model, om financieel te participeren. Hierbij kan in de toekomst worden aangesloten bij de uitwerking zoals aangekondigd in het Energieakkoord.

5 Stappenplan

Dit beleidskader legt de randvoorwaarden vast waaraan initiatiefnemers van nieuwe parken (tabel 1) moeten voldoen. Het beleidskader geldt voor die parken waarop de provinciale coördinatie-regeling van toepassing is. Het beleidskader wordt ook in (op maat gesneden stijl) in de gemeenteraad van Delfzijl behandeld.

Direct na vaststelling van dit beleidskader zal de Parkfonds regeling in nauwe samenwerking met de betrokken gemeenten en overige actoren worden uitgewerkt. Hier zal ook de provinciale mogelijkheden tot het vullen van het parkfonds worden betrokken. Uitvoering hiervan zal binnen de kaders van dit voorliggend beleid, worden gemandateerd aan GS.

Daarnaast gaan we na vaststelling met de solitaire turbine-eigenaren en overige aanbieders van oude turbines die mee wensen te doen aan sanering en opschaling, de mogelijkheden bespreken om in de zoekgebieden, in samenwerking met de eventuele ontwikkelaars, sanering en opschaling van de grond te laten komen. We zullen daarvoor alle tot ons beschikking zijnde en komende middelen gebruiken om het proces te ondersteunen. Om de hoofddoelstelling, realisatie van 855.5MW niet in het geding te laten komen, wordt de tijdspanne hiervoor beperkt tot aan het zomerreces van 2014.

Planvorming door de initiatiefnemer van windparken zal via een door GS vastgesteld Programma van Eisen, conform dit beleidskader opgesteld, plaatsvinden. Het Programma van Eisen zal een samenvattend document zijn van onder andere dit beleidskader, maar zal ook een samenvatting bevatten van overige relevante documenten op het gebied van Windenergie (ruimtelijke kwaliteit, milieuaspecten etc). Aan elke initiatiefnemer zal een soort van Projectplan / Plan van Aanpak worden geëist waarin moet staan beschreven hoe de initiatiefnemer omgaat met de gestelde eisen.

GS zullen periodiek aan PS rapporteren. We zullen daarbij aansluiten bij de periodieke rapportage die met het Rijk is afgesproken.

BIJLAGE BIJ BELEIDSKADER Sanering en opschaling, gebiedsfonds en participatie

Uitvoeringskader Megawatt voor Megawatt in Groningen

Versie december 2013

Inhoudsopgave

1 INLEIDING	25
2 INHOUDELIJK KADER	26
2.1 Hoe werkt de saneringsfactor	26
2.2 Hoe werkt de deelnamefactor	26
2.3 Afbakening	26
3 PROCEDUREEL KADER	27

1 INLEIDING

De komende jaren worden nieuwe windturbines in de provincie Groningen opgericht. De provincie Groningen grijpt dit aan om te komen tot sanering van oude windturbines elders, buiten de concentratiegebieden. Dat beleid heet “Megawatt voor Megawatt regeling in Groningen” (afgekort verder weer te geven als MWvoorMW). Het doel is het verbeteren van de kwaliteit van landschap en omgeving: de “ruimtelijke kwaliteit” door het saneren van oude solitaire windmolens

In deze notitie is vastgelegd en uitgelegd hoe MWvoorMW precies werkt, wat wel en niet mag en hoe het toegepast moet worden. Het werkingsprincipe van MWvoorMW is dat een saneringspartij wordt gekoppeld aan een initiatiefnemer voor een nieuw windpark. Door een saneringsfactor samen met een deelnamefactor verplicht te stellen, worden oude windrechten opgeheven en kan, indien gewenst de oude molenaar meedoen in het nieuwe windpark. .

In hoofdstuk 2 is beschreven onder welke voorwaarden is deel te nemen aan de regeling.

- ✓ In paragraaf 2.1: Hoe de saneringsfactor werkt.
- ✓ In paragraaf 2.2: Hoe de deelnamefactor werkt.
- ✓ In paragraaf 2.3: Voor welke gebieden de regeling toegepast mag worden

In hoofdstuk 3 is beschreven aan welke procedures aanvragers moeten voldoen overeenkomstig de voorwaarden in hoofdstuk 2.

Dit uitvoeringskader heeft de status van beleidsregel zoals bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht.

2 INHOUDELIJK KADER

In dit hoofdstuk 2 is beschreven onder welke voorwaarden is deel te nemen aan de MWvoorMW regeling.

2.1 Hoe werkt de saneringsfactor

In deze paragraaf is beschreven hoeveel windrechten verkregen dienen te worden bij realisatie van een nieuw windpark.

1. Als initiatiefnemer wordt aangemerkt een ieder die als gesprekspartner optreedt namens een organisatie, vereniging, grondeigenaren of stichting die windturbines wil oprichten in 1 van de nieuwe windparken. De initiatiefnemer dient inzicht te geven in de medewerking van de grondeigenaren in het initiatief.
2. De initiatiefnemer dient aan te tonen wat de (bandbreedte van de) verwachting is van het op te stellen vermogen van het te realiseren nieuwe park.
3. De initiatiefnemer dient aan te tonen welke windrechten verkregen worden van solitaire windturbines en kleine lijnopstellingen in de Provincie Groningen.
4. Initiatiefnemer dient hierbij een saneringsfactor van minimaal 1:30 toe te passen. Dat wil zeggen dat voor elke 30MW op te stellen vermogen, 1MW windrechten elders - te weten buiten de concentratiegebieden - ingeleverd dient te worden, of een evenredig deel van 30MW daarvan.
5. Een initiatiefnemer van een nieuw windpark in de provincie Groningen dient aan te geven hoe de oude windrechten worden ingeleverd.
6. Dit kan door daadwerkelijke opkoop van oude windrechten of door een samenwerking aan te gaan met de oude windturbine-eigenaar.

2.2 Hoe werkt de deelnamefactor

In deze paragraaf 2.2 is beschreven onder welke voorwaarden de eigenaar van de oude windrechten deel kan nemen in nieuwe projecten.

1. Indien de oude windturbine-eigenaar de wens heeft om mee te participeren in het nieuwe windpark moet de initiatiefnemer daarvoor ruimte bieden.
2. Om een haalbare business case voor de initiatiefnemer over te houden gaan wij uit van een ouderdomsafhankelijke deelnamefactor van maximaal 1:4. GS worden gemandateerd om indien noodzakelijk maatwerk te verrichten.
3. Een initiatiefnemer van een nieuw windpark in de provincie Groningen dient aan te geven hoe hij de ruimte heeft gegeven voor deelname in het nieuwe windpark De initiatiefnemer dient samen met de oud windturbine-eigenaren aan te geven welke turbines worden gesaneerd en – indien nodig – welke afspraken over het wegbestemmen van de windrechten zijn gemaakt met de grondeigenaar van de locatie van de oude windturbines. Dit kan door daadwerkelijke opkoop van oude windrechten of door een samenwerking aan te gaan met de oude windturbine-eigenaar.

2.3 Afbakening

In deze paragraaf is beschreven voor welke gebieden de regeling wel of niet toegepast mag worden.

1. De regeling geldt voor de gehele provincie Groningen.
2. De windturbines met een ashoogte lager dan 15 meter vallen niet onder de regeling.

3. De regeling geldt voor solitaire turbines die zijn opgericht vóór de peildatum van 1 januari 2014 of waarvan de vergunning is afgegeven voor de peildatum van 1 januari 2014.
4. De regeling houdt geen rekening met de (eerdere) economische verdienmogelijkheid van stoppende activiteiten;
5. De regeling houdt geen rekening met verrekening met de fiscus n.a.v. bedrijfsbeëindiging.
6. De regeling geldt niet wanneer voor dezelfde bestaande oude turbine al eerder een beroep is gedaan op een vergelijkbaar instrument (bijvoorbeeld de 12 Lagerwey turbines die in het kader van Meerstad worden gesaneerd)
7. Eerder gesloopte turbines komen niet alsnog in aanmerking voor compensatie.
8. De regeling gaat in principe uit van de sloop van de gehele turbine inclusief erfverhardingen, kabels en leidingen en toegangspad. Een forse verbetering van de ruimtelijke kwaliteit kan veelal slechts worden bereikt als de gehele voormalige turbinelocatie wordt gesloopt.

3 PROCEDUREEL KADER

In dit hoofdstuk is beschreven aan welke procedures aanvragers moeten voldoen om de MWvoorMW regeling uit te voeren en vast te leggen overeenkomstig de voorwaarden in hoofdstuk 2.

1. Initiatiefnemer dient een (aanvraag tot sloopvergunning) aan te tonen
2. Of in geval van "dubbeldraaien" (voortzetten van beperkt aantal jaren stroomproductie) dienen initiatiefnemer en oude windturbine-eigenaar gezamenlijk een privaatrechtelijk sloopcontract op te stellen waaruit blijkt dat de turbine na 20 jaar, gerekend vanaf eerste jaar van exploitatie, gesloopt zal worden.
3. De planologische rechten van de oude locatie dienen door de betreffende gemeente in de eerstvolgende actualisatieslag van het bestemmingsplan wegbestemd te worden. Voorkomen moet worden dat opnieuw een turbine kan worden opgericht.
4. Door gemeenten zal er op moeten worden toegezien dat de turbines daadwerkelijk worden gesloopt. Waarborging van de sloop kan langs publiekrechtelijke dan wel privaatrechtelijke weg plaatsvinden.
5. De milieuvergunning en bestemming moet in overeenstemming met de nieuwe situatie worden gebracht c.q. worden ingetrokken.